

Motion till riksdagen 2005/06:L273

av **Inger René m.fl. (m)**

Skuldsatta barn

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av brukarregistrering för unga.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att snarast förbättra rutinerna för betalning av skadestånd på grund av brott.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att låta utreda barns rättsliga ställning vid skuldsättning.

2 Motivering

I nuläget finns knappt 4 300 barn och ungdomar under 18 år registrerade för skulder hos kronofogden. Antalet har minskat något de senaste åren men det totala skuldbeloppet har däremot ökat. Den totala skulden uppgår till 35 miljoner kronor. Barn- och ungdomsgruppen ska betala 22 miljoner kronor till privata fordringsägare och 13 miljoner kronor till staten.

Bland dessa barn kan man urskilja två kategorier, dels barn som själva har åsamkat sig skulden, dels barn som genom sina vårdnadshavares eller annans förfarande gjorts betalningsansvariga. Den första kategorin avser barn och ungdomar som genom sitt eget handlande ådömts böter, avgifter till brottsofferfonden och/eller skadestånd. I den här kategorin finns även skulder som härrör från ungdomars egna ekonomiska transaktioner, såsom köp, hyra etc.

Den andra kategorin handlar främst om ”fordonsrelaterade” skulder och till viss del också inkomstskatt som barnen uppenbart inte själva kan vara upphov till. Det finns exempel på treåringar som har belopps- och antalsmässigt stora skulder för felparkeringar och fordonsskatter.

Genom att barn av sina föräldrar försätts i skuld finns det en betydande risk att de kan komma att drabbas av sina föräldrars beteende när de blir äldre. T.ex. kan de barn som får ett sommarjobb råka illa ut då deras lön kan bli föremål för utmätning eller att de får svårigheter att öppna ett telefonabonnemang då de har betalningsanmärkningar.

Fel! Okänt namn på

3 Fordonsrelaterade skulder

I vägtrafikregistret finns 4 167 barn födda mellan 1988 och 2002 som är registrerade för innehav av 4 918 fordon. Under år 2002 gjordes cirka 11 600 ägarbyten där barn var inblandade (uppgifterna är från februari 2003).

I kronofogdemyndighetens register finns i dag 898 barn restförda enbart för obetalda fordonsskatter och felparkeringsavgifter, till ett belopp av totalt 5 091 686 kronor. Det innebär att varje barn i genomsnitt har en restförd skuld på 5 670 kronor. Till detta kommer obetalda trafikförsäkringsavgifter som kan uppgå till 22 557 kronor per år.

Från och med den 1 januari 2006 kommer försöket med trängselskatter att påbörjas i Stockholm. Det finns anledning att befara att många fordonsägare kommer att låta bli att betala denna skatt. De minderåriga som i dag drabbas av andra fordonsrelaterade skulder kommer sannolikt även att drabbas av skulder på grund av obetalda trängselskatter. Risken är överhängande att de föräldrar som redan i dag utsätter sina barn för fordonsrelaterade skulder inte kommer att dra sig för att göra detsamma avseende trängselskatten.

För att förhindra denna typ av beteenden har det framförts förslag om att införa s.k. brukarregistrering. Förslaget innebär att registrering av fordon på minderårigt barn inte ska kunna ske i vägtrafikregistret. I stället införs i registret en ”brukarregistrering för minderåriga”. Systemet skulle kunna utformas på liknande sätt som i dag gäller för leasingfordon, med den skillnaden att om ett fordon önskas registrerat på någon som är under 18 år, måste en brukare anges. Brukaren, som i det här fallet är vårdnadshavaren, ansvarar då för att fordonsskatt, försäkring och parkeringsavgifter betalas och blir den som vid utebliven betalning görs betalningsansvarig.

Ett genomförande innebär att inga barn längre registreras hos kronofogdemyndigheten för skulder som är att hänföra till fordonsinnehav. Frågan har tagits upp i SOU 2004:112 Förmyndare och ställföreträdare för vuxna vari ett ikraftträdande föreslås till den 1 juli 2007.

Vi moderater menar att det är angeläget att detta förslag införs senast i samband med att trängselskatter införs för att barn inte ska drabbas ytterligare. Det finns således starka skäl att låta förslaget om brukarregistrering träda i kraft redan den 1 januari 2006.

4 Böter, skadestånd m.m.

I kronofogdemyndighetens register finns 2 013 barn restförda för obetalda böter och avgifter till brottsofferfonden. Det totala skuldbeloppet är 4 889 439 kronor. Ofta är denna typ av skulder förenade med skadeståndsskulder. Skadeståndsskulder är den vanligaste enskilda skulden bland 15–18-åringar (94 procent).

Sedan en lång tid tillbaka har det funnits signaler som tytt på att många av dessa barn registrerats hos kronofogden i onödan på grund av bristande administrativa rutiner vid inbetalning av skadestånd. En person som dömts att

betala skadestånd i ett brottmål förstår ofta inte hur han ska bära sig åt för att reglera skulden. Många väntar på krav från målsäganden, som i sin tur fått information från kronofogdemyndigheten om möjligheten att begära verkställighet. Detta leder till att personer i onödan kan komma att registreras i kronofogdemyndighetens register.

Bristerna med hanteringen av skadestånd i brottmål leder till besvär och problem både för den skadelidande och för den skadeståndsskyldige. Eftersom det i många fall handlar om ett solidariskt skadeståndsansvar, där flera är betalningsskyldiga, blir det dessutom omöjligt att ensam göra rätt för sig för sin egen del av ansvaret.

Riksskatteverket, nuvarande Skatteverket, skickade redan år 2000 en hemställan till regeringen om förordningsändring för att underlätta för den som ska betala skadestånd i brottmål, men i praktiken har ingenting hänt.

Domstolsverket har dock utarbetat en informationsbroschyr angående frivillig betalning av skadestånd. Domstolarna har erhållit rekommendationer att distribuera broschyren till den dömda i samband med expedition av domen. Emellertid har denna informationskampanj, såvitt framkommit i kontakter med Skatteverket, inte varit särskilt framgångsrik.

Obetalda skadestånd, böter och avgifter till brottsofferfonden är ofta en inkörsport till fortsatt skuldsättning. Dessutom föranleder bristerna i många fall onödigt merarbete för berörda parter. Vi moderater anser därför att det är angeläget att finna en tillfredsställande lösning på dessa problem.

5 Skatteskulder

Närmare 1 200 minderåriga finns i dag i kronofogdemyndighetens register på grund av obetalda skatteskulder. Detta gör skatteskulderna till en av de i särklass vanligaste skulderna bland minderåriga.

Ett problemområde synes vara de skulder som uppstår på grund av kapitalvinster vid försäljning av värdepapper. För att förhindra att minderårigas debiterade skatter lämnas över till kronofogdemyndigheten för indrivning har förslag framförts med innebörd att ett preliminärskatteavdrag ska kunna göras redan vid försäljningen av värdepapper.

Ovan nämnda utredning har dock pekat på problematiken med att värdepapper även kan säljas med förlust och att dessa värdepapper under vissa förhållanden kan kvittas mot kapitalvinsten. Den preliminära skatten riskerar då att stå långt ifrån den slutliga skatten, vilket kan leda till att den enskildes medel binds i onödan hos Skatteverket.

Vi moderater är mycket tveksamma till detta förslag som kommer att leda till ökad byråkrati och ytterligare kontroll av medborgarna. Vi menar att tvärtom att grunderna för barns skuldsättning i stället ska ses över. Härvid är det av stort intresse att se till andra länders lösningar av problematiken där framför allt den danska modellen är värd att granska närmare. Den danska lösningen innebär att barn under 15 år helt enkelt inte kan ha skulder, utan det är

Fel! Okänt namn på

vårdnadshavaren som svarar för dessa. Frågan bör därför snarast vara föremål för en utredning.

Stockholm den 30 september 2005

Inger René (m)

Bertil Kjellberg (m)

Hillevi Engström (m)

Ewa Thalén Finné (m)

Henrik von Sydow (m)

Nils Fredrik Aurelius (m)